Sygn. akt III KO 70/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Józef Szewczyk
SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie **Z.B.**
skazanego z art. 148 § 1 d.k.k.
po rozważeniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 14 grudnia 2016 r.,
z urzędu możliwości wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 czerwca 1997 r., sygn. akt II AKa …/97, zmieniającym wyrok Sądu Wojewódzkiego [...] z dnia 7 lutego 1996 r., sygn. akt II K …/94,
na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 542 § 3 k.p.k.,

postanowił:
stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu

UZASADNIENIE

Z. B. pismem, które wpłynęło do Sądu Najwyższego w dniu 2 września 2016 r. oraz kolejnymi licznymi pismami załączonymi do akt sprawy, zwrócił się o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 czerwca 1997 r., sygn. akt II AKa …/97, zmieniającym wyrok Sądu Wojewódzkiego [...] z dnia 7 lutego 1996 r., sygn. akt II K …/94. W swoim piśmie z dnia 2 września 2016 r. (uwagi te ponawia również w kolejnych pismach) skazany wskazuje, że:

1) w procedowaniu przed Sądem Wojewódzkim [...] doszło do wystąpienia

bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k., a to z uwagi na okoliczność, że pierwotnie sprawa była prowadzona pod sygn. akt II K …/93 i odbyła się już w dniach 14, 15 i 16 grudnia 1993 r. przed określonym składem orzekającym rozprawa główna, a następnie – po zmodyfikowaniu treści aktu oskarżenia – sprawa, teraz pod sygn. akt II K …/94, rozpoznawana była już przed innym składem Sądu, który uległ zmianie a rozprawy nie prowadzono od początku,

2) poprzez wymierzenie kary grzywny, która nie podlega łączeniu z karą śmierci z pkt VI wskazanego już wyroku Sądu Wojewódzkiego [...], doszło do wystąpienia bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia, która zawiera się w treści art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., gdyż zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia, uniemożliwiająca jego wykonanie,

3) doszło do podpisania zarządzenia o przyjęciu apelacji od przywołanego już wyroku Sądu Wojewódzkiego [...] przez sędziego M. W., który zasiadał w jego składzie orzekającym, a więc sędziego podlegającego wyłączeniu z mocy prawa od udziału w sprawie, gdyż wydał skarżone orzeczenie, a przy tym inny sędzia tego składu orzekającego – W. K. – nie wystawił sędziemu M. W. dokumentu uprawniającego do wydawania zarządzeń, które to okoliczności stanowią uchybienia art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.,

4) doszło do wymierzenia kary rodzajowo nieprzewidzianej i nieznanej w chwili czynu za przestępstwo z art. 148 § 1 k.k., tj. „zamiany” kary śmierci na karę dożywotniego pozbawienia wolności zamiast na karę 25 lat pozbawienia wolności, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą zawartą w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. W swoim pisemnym stanowisku prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o stwierdzenie braku podstaw do wznowienia postępowania z urzędu w zakresie sygnalizowanych przez skazanego naruszeń prawa procesowego, wskazujących na wystąpienie bezwzględnych przyczyn odwoławczych.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Na wstępie niniejszych wywodów podkreślić należy, że pismo Z.B., które wpłynęło do Sądu Najwyższego w dniu 2 września 2016 r. oraz kolejne jego liczne pisma załączone do akt sprawy, w zakresie, w jakim wskazują na uchybienia, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., nie mogły być potraktowane jako wniosek o

wznowienie postępowania. Stosownie do art. 542 § 3 k.p.k. postępowanie wznawia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Użycie przez ustawodawcę sformułowania „wznawia się z urzędu" oznacza zatem, że strona nie dysponuje w tym zakresie własnym wnioskiem o wznowienie postępowania, jednak w oparciu o przepis art. 9 § 2 k.p.k. może złożyć wniosek sygnalizujący sądowi istnienie takiego uchybienia (zob. np. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005/6/48, czy postanowienia SN: z dnia 4 listopada 2008 r., II KO 66/08, LEX nr 549442 i z dnia 23 lutego 2010 r., V KO 115/09, LEX nr 844090). Właśnie jako wystąpienie stanowiące sygnalizację zaistnienia w prawomocnie zakończonym procesie bezwzględnych przyczyn odwoławczych potraktował Sąd Najwyższy wskazane na wstępie pismo skazanego.

Przechodząc w tym miejscu do merytorycznych rozważań, stwierdzić trzeba, że sygnalizowane przez Z.B. uchybienia stanowiące bezwzględne przyczyny odwoławcze w rzeczywistości jednak nie wystąpiły.

Gdy chodzi o rzekome uchybienie wskazane wcześniej w pkt 1, a więc związane ze zmianą składu Sądu i nieprowadzeniem rozprawy od początku, zauważyć należy, co następuje. Sprawa po pierwotnym skierowaniu aktu oskarżenia, rozpoznawana była przez Sąd Wojewódzki [...] pod sygn. akt II K …/93 w dniach 14, 15 i 16 grudnia 1993 r. Sąd ten na kolejnym terminie rozprawy – w dniu 3 stycznia 1994 r. – na mocy art. 344 § 2 d.k.p.k. postanowił zwrócić sprawę prokuratorowi celem rozszerzenia postępowania na czyny innych osób dotąd niepociągniętych do odpowiedzialności karnej. Po przeprowadzeniu następnie określonych czynności śledztwa, prokurator skierował do Sądu Wojewódzkiego [...] kolejny akt oskarżenia. W związku z powyższym wyznaczono na dzień 14 listopada 1994 r. rozprawę w tej sprawie już pod sygn. akt II K …/94. W tym dniu Sąd Wojewódzki [...] procedował od początku w częściowo odmiennym składzie (z udziałem tych samych ławników), w którym ostatecznie wydał wskazany wcześniej wyrok z dnia 7 lutego 1996 r.

Wskazane okoliczności nie oznaczają w żadnym razie, aby doszło do zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. Sąd po wpłynięciu nowego aktu oskarżenia nie był

bowiem nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. ani nie doszło do sytuacji, aby którykolwiek z członków składu sądu nie był obecny na całej rozprawy, skoro Sąd rozpoznawał sprawę w tym samym jakościowo składzie, a w pełni prawidłowe było wyznaczenie do składu innych sędziów niż wyznaczeni do rozpoznawania sprawy Z.B. przed jej przekazaniem prokuratorowi. Podkreślić bowiem trzeba, że po wpłynięciu do Sądu Wojewódzkiego [...] nowego aktu oskarżenia, nie sposób zasadnie twierdzić, że sprawa prowadzona w oparciu o tę skargę jest tą samą sprawą, która rozpoznawana była poprzednio. Świadczy choćby o tym nadanie jej nowej sygnatury. Zastosowany zwrot sprawy w trybie art. 344 § 2 k.p.k., o którym wcześniej była mowa, oznaczał zniesienie zawisłości sprawy w Sądzie. W pełni prawidłowe było zatem rozpoznawanie sprawy, po wpłynięciu nowego aktu oskarżenia, od początku już w nowym składzie. Twierdzenia skazanego, że sprawa nie była prowadzona od początku nie znajdują przy tym potwierdzenia w materiałach sprawy. Analiza akt sprawy dowodzi, że nie zaistniała również sytuacja, o której stanowi art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k., gdyż do dnia wydania wyroku w dniu 7 lutego 1996 r. nie zapadło inne orzeczenie, które mogłoby zostać uchylone, a więc wykluczone jest również branie udziału przez tego samego sędziego w wydaniu uchylonego orzeczenia. Sąd Wojewódzki [...] przed zwrotem sprawy nie wydał przecież żadnego orzeczenia. Omawiany zaś przepis przewiduje wyłączenie sędziego od rozpoznawania sprawy, gdy brał on udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone. Jak wskazano, w sprawie niniejszej taka sytuacja nie miała jednak miejsca.

Kwestia zaś udziału w sprawie tych samych ławników została już przeanalizowana przez Sąd Najwyższy w dniu 15 czerwca 1999 r., w sprawie o sygn. akt III KKN 286/98, w związku z oddaleniem jako oczywiście bezzasadnej kasacji wywiedzionej od wskazanego na wstępie wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] przez obrońcę skazanego.

Wszystkie wskazane tu wywody przekonują zatem, że nie doszło do sygnalizowanego przez skazanego uchybienia o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej opisanego w pkt 1. pisma.

Odnosząc się w tym miejscu do wskazań Z.B., o jakich wcześniej była mowa w pkt 2., a więc dotyczących sprzeczności w treści orzeczenia uniemożliwiającej

jego wykonanie poprzez wymierzenie kary grzywny, która nie podlega łączeniu z karą śmierci z pkt VI wskazanego już wyroku Sądu Wojewódzkiego [...], to zauważyć trzeba, że Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Wojewódzkiego [...], wymierzając kary dożywotniego pozbawienia wolności. Powyższe oznacza zatem, że te rozstrzygnięcia zawarte w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego będą (i są) ostatecznie wykonywane. Nie doszło zatem do wskazywanej przez skazanego sytuacji wymierzenia kary grzywny, która nie podlega łączeniu z karą śmierci, skoro zgodnie z wyrokiem Sądu odwoławczego kary śmierci prawomocnie nie orzeczono. Tym samym i podawane w wystąpieniu Z.B. okoliczności, o których wcześniej była mowa w pkt 2. nie świadczą o ujawnieniu się bezwzględnej przyczyny odwoławczej tam wskazanej.

Co się zaś tyczy okoliczności wskazanych wcześniej w pkt 3. to zauważyć należy, że również i w tym wypadku nie wystąpiła w sprawie ogólnikowo podawana tam bezwzględna przyczyna odwoławcza wyłączenia sędziego z mocy prawa. Zauważyć w tym miejscu trzeba, że – jak wynika z własnoręcznego podpisu – zarządzenie o przyjęciu apelacji z dnia 20 marca 1997 r. wydał sędzia M. W. zasiadający w składzie Sądu Wojewódzkiego, który wydał orzeczenie z dnia 7 lutego 1996 r. Okoliczność ta nie może być jednak rozpoznawana w kontekście bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w powiązaniu z podstawami wyłączenia sędziego opisanymi w art. 40 § 1 k.p.k. W szczególności nie wystąpiły przesłanki z art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. Zgodnie z tym przepisem, jak już podnoszono, sędzia podlega wyłączeniu od udziału w sprawie, gdy brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone. Taka sytuacja nie odnosi się do sędziego M. W. Zasiadanie przez tego sędziego w składzie Sądu Wojewódzkiego [...], który wydał orzeczenie w dniu 7 lutego 1996 r. nie eliminowało go jeszcze w rozumieniu art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. od wydania zarządzenia o przyjęciu apelacji, skoro nie można wskazać żadnego orzeczenia, które zostało uchylone, w którego wydaniu brał udział ten sędzia. Powyższe nie dotyczy również sędziego W. K., albowiem choć zasiadał on w pierwszym składzie Sądu (przed przekazaniem sprawy prokuratorowi), to na tym etapie Sąd ten z jego udziałem nie wydał żadnego orzeczenia, a następnie nie należał on już do składu Sądu wydającego wyrok z dnia 7 lutego 1996 r.

Analiza materiałów sprawy nie wskazuje na wystąpienie w omawianym tu kontekście żadnej z przyczyn wyłączenia sędziego wskazanych w art. 40 § 1 k.p.k., zwłaszcza, że apelacja została przecież przyjęta.

Odnosząc się wreszcie do sugerowanego przez skazanego wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. wobec orzeczenia względem niego kary dożywotniego pozbawienia wolności jako nieznanej ustawie, opisanej na wstępie w pkt 4., wskazać należy, że wywody w tym zakresie poczynił już Sąd Apelacyjny w [...] (k. 1034-1040), a także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 16 marca 2016 r., sygn. akt III KO 101/15 wydanego po rozpoznaniu wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania prawomocnie zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 czerwca 2016 r. (k. 1385). Zauważyć również należy, że okoliczności te analizował też obrońca wyznaczony z urzędu w sporządzonej opinii o braku podstaw do wniesienia wniosku o wznowienie postępowania (k. 24-36 akt SN w sprawie o sygn. III KO 42/16). Do wszystkich przywołanych tu wywodów należy w tym miejscu jedynie odesłać jako przekonujących. Tym samym i w powyższym zakresie nie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza opisana na wstępie w pkt 4.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy nie dostrzegając wystąpienia w zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 czerwca 2016 r. postępowaniu bezwzględnych podstaw uchylenia orzeczenia, stwierdził brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k.

Mając to wszystko na względzie, orzeczono jak na wstępie.

kc